

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymas yra šeimos teisės institutas, pagrįstas vienu pagrindinių šeimos teisės principų – šeimos narių tarpusavio paramos, kitaip tariant, šeimos solidarumo, principu. Išlaikymo išmokos paprastai mokamos savanoriškai visų pirma dėl asmeninių šeimos narių ryšių, tačiau išlaikymą taip pat galima priverstinai išieškoti kreipiantis į teismus.

Slovėnijoje sąvoka „išlaikymas“ vartojama kalbant apie (buvusių) sutuoktinių, vaikų ir tėvų išlaikymą. Ši sąvoka reiškia išlaikymą ir paramą, taip pat išlaikymo ir paramos išmokas, kurias teismas priteisia kaip konkrečią sumą. Todėl ji reiškia viską, ką asmuo yra teisiškai įpareigotas skirti savo vaikų arba sutuoktinio gyvenimo poreikiams patenkinti. Ši sąvoka taip pat gali būti vartojama kalbant apie tėvų išlaikymą, kurie neturi pakankamai pragyvenimo lėšų ir kurių vaikai dėl šios priežasties turi pareigą juos išlaikyti. Ši sąvoka taip pat gali reikšti išlaikymo išmokas, kaip išlaikymui skirtas pinigines sumas.

Tėvai privalo remti savo **vaikus**. (Šeimos kodekso (slovėn. *Družinski zakonik*) 183 straipsnis)

Pilnamečiai vaikai privalo pagal savo galimybes remti savo **tėvus**, jeigu jie neturi pakankamai pragyvenimo lėšų ir negali jų gauti, tačiau tik tiek laiko, kiek tėvai juos rėmė. Pilnamečiai vaikai neprivalo remti to iš tėvų, kuris to vaiko atžvilgiu be pateisinamos priežasties nevykdė savo išlaikymo prievolių. (Šeimos kodekso 185 straipsnis)

Sutuoktiniai arba nesantuokiniai partneriai privalo remti savo sutuoktinio ar nesantuokinio partnerio vaikus, kurie su jais gyvena, nebent tas arba kitas iš tėvų yra pajėgus remti vaiką.

Ši prievolė pasibaigia nutrūkus santuokai arba nesantuokinei partnerystei su vaiko motina arba tėvu, nebent santuoka arba nesantuokinė partnerystė nutrūksta dėl vaiko motinos arba tėvo mirties. Tuo atveju pergyvenęs sutuoktinis arba nesantuokinis partneris privalo remti savo mirusio sutuoktinio ar nesantuokinio partnerio vaiką tik tuo atveju, jeigu jis gyvena su vaiku santuokos arba nesantuokinės partnerystės pabaigos dieną. (Šeimos kodekso 187 straipsnis)

Sutuoktinis, kuris neturi jokių pragyvenimo lėšų ir ne dėl savo kaltės yra bedarbis, turi teisę reikalauti iš savo sutuoktinio tokios paramos, kokią šis gali suteikti. (Šeimos kodekso 62 straipsnis)

Neremiamas sutuoktinis, kuris neturi jokių pragyvenimo lėšų ir ne dėl savo kaltės yra bedarbis, gali reikalauti priteisti išlaikymą iš kito sutuoktinio per santuokos nutraukimo procesą ir pareikšdamas atskirą ieškinį, kuris turi būti pareiškiamas per metus nuo galutinio santuokos nutraukimo. (Šeimos kodekso 100 straipsnis)

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvai turi prievolę išlaikyti savo vaikus iki **pilnamečystės** ir pagal savo galimybes sudaryti vaiko raidai reikalingas gyvenimo sąlygas.

Tėvai taip pat privalo išlaikyti pilnamečystės sulaukusį vaiką, kuris mokosi vidurinėje mokykloje, jeigu jis oficialiai mokosi ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo vidurinio išsilavinimo įgijimo arba aukščiausio lygmens bendrojo lavinimo arba profesinio mokymo, kurį galima gauti pagal vidurinio išsilavinimo reglamentavimo nuostatas, užbaigimo. Išlaikymo prievolė pasibaigia, kai vaikui sueina 26 metai.

Tėvai privalo išlaikyti vidurinio ugdymo įstaigoje profesiniam išsilavinimui įgyti besimokantį vaiką, jeigu jis oficialiai mokosi ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo vidurinio profesinio išsilavinimo, kurį galima įgyti pagal vidurinio profesinio išsilavinimo reglamentavimo nuostatas, įgijimo.

Tėvai privalo išlaikyti vaiką, kuris mokosi aukštojo mokslo įstaigoje, jeigu jis oficialiai mokosi ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo bakalauro studijų arba magistro programos arba integruotos magistro programos pagal aukštojo išsilavinimo reglamentavimo nuostatas užbaigimo. Jeigu vaiko lankoma studijų programa trunka daugiau negu ketverius metus, išlaikymo prievolė pratęsiama tiek, kiek studijų programa viršija tuos ketverius metus. Išlaikymo prievolė pasibaigia, kai vaikui **sueina 26 metai**.

Tėvai turi prievolę išlaikyti vaikus, kurie sudarė santuoką arba kartu gyvena sudarę nesantuokinę sąjungą, tik jeigu jų sutuoktinis arba nesantuokinis partneris negali jų išlaikyti.

Jeigu tėvai neišlaiko vaiko savo namų ūkyje, jie vaikui išlaikyti turi kas mėnesį mokėti išlaikymo išmoką. (Šeimos kodekso 183 straipsnis)

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Nepilnamečio vaiko atveju Šeimos kodekse numatyta, kad kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai, taip pat kartu gyvenantys tėvai susitaria dėl savo bendrų vaikų išlaikymo. Jeigu tėvams nepavyksta tarpusavyje susitarti, jiems tai padaryti padeda socialinių paslaugų centras (slovėn. *center za socialno delo*). Jie taip pat gali prašyti mediacijos. Jeigu tėvams nepavyksta tarpusavyje susitarti dėl savo bendrų vaikų išlaikymo, klausimą sprendžia teismas. (Šeimos kodekso 140 straipsnis)

Teismo procesas, per kurį sprendžiama dėl vaikų išlaikymo, pradedamas vieno iš tėvų arba abiejų tėvų, vaiko globėjo, vaiko, kuriam suėjo 15 metų, jeigu vaikas gali suvokti savo veiksmų esmę ir teises pasekmes, arba socialinių paslaugų centro prašymu. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo (slovėn. *Zakon o nepravdnem postopku*) 102 straipsnis) Jeigu tėvai susitaria dėl vaiko išlaikymo, jie gali siūlyti pasirašyti teisinį susitarimą. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta.

Šeimos kodekse numatyta, kad išlaikymo gavėjas ir išlaikymą teikti privalanti šalis gali pasirašyti vykdytiną notarinį susitarimą dėl išlaikymo, kurį tėvai privalo mokėti pilnamečiam vaikui. (Šeimos kodekso 192 straipsnis) Kai sprendimą turi priimti teismas, Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatyme numatyta, kad šiame įstatyme nustatyta procedūra vaiko interesams apsaugoti taikoma nustatant pilnamečio vaiko išlaikymo tvarką, kol pagal Šeimos kodeksą egzistuoja išlaikymo prievolė.

Sutuoktinis, kuris neturi jokių pragyvenimo lėšų ir ne dėl savo kaltės yra bedarbis, turi teisę prašyti priteisti išlaikymą iš kito sutuoktinio per santuokos nutraukimo procesą ir pareikšdamas specialų **ieškinį**, kuris turi būti pareiškiamas per metus nuo galutinio santuokos nutraukimo. (Šeimos kodekso 100 straipsnis)

Prieš pareikšdami ieškinį arba pateikdami prašymą nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai pirmiausia apsilanko išankstinėje konsultacijoje socialinių paslaugų centre, nebent jie neturi bendrų vaikų, kurių atžvilgiu jie vykdo tėvų pareigas; vienas iš sutuoktinių yra psichiškai neveiksnius; vieno iš sutuoktinių gyvenamoji arba buvimo vieta yra nežinoma; vienas arba abu sutuoktiniai gyvena užsienyje. Jeigu per išankstinę

konsultaciją sutuoktiniai nurodo, kad bent vienam iš jų santuoka tapo nepakenčiama, socialinių paslaugų centro pareigūnas jiems paaiškina mediacijos procedūrą ir jos paskirtį. Sutinkant sutuoktiniams, socialinių paslaugų centras gali pasirūpinti išankstine konsultacija, o tada vykdoma mediacijos procedūra. Sutuoktiniai taip pat gali dalyvauti kitų paslaugų teikėjų vykdomame mediacijos procese. (Šeimos kodekso 200 ir 202 straipsniai)

Sudarydami santuoką, santuokos laikotarpiu arba nutraukdami santuoką sutuoktiniai dėl išlaikymo santuokos nutraukimo atveju gali susitarti sudarydami vykdytiną notarinį susitarimą. Tokiu susitarimu dėl išlaikymo, ypač susitarimu dėl teisės į išlaikymą panaikinimo, negali būti pakenkta vaiko interesams. (Šeimos kodekso 101 straipsnis)

Jeigu priteisti išlaikymą prašoma tuo pačiu metu kaip ir nutraukti santuoką arba pripažinti santuoką negaliojančia, ieškinyje laikomas prašymu, pateiktu ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese. Šiais atvejais išlaikymas nustatomas pagal Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymą, kaip nurodyta to įstatymo 217 straipsnyje, kitais atvejais priteisti išlaikymą prašoma ieškinyje, kuris pareiškiamas civilinio proceso tvarka, įvykčius minėtas sąlygas (Šeimos kodekso 100 straipsnis).

Kalbant apie šeimos ginče teikiamo prašymo turinį (šis turinys apima sprendimą dėl išlaikymo, jeigu priteisti išlaikymą prašoma tuo pačiu metu kaip ir nutraukti santuoką arba pripažinti santuoką negaliojančia), Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatyme numatyta, kad šeimos ginče teikiamame prašyme turi būti suformuluotas konkretus prašymas, dėl kurio teismas turi priimti sprendimą. Prie prašymo dėl santuokos nutraukimo turi būti pridėtas socialinių paslaugų centro įrašas apie dalyvavimą išankstinėje konsultacijoje, jeigu Šeimos kodekse numatyta, kad prieš pradėdamas procesą pareiškėjas turi dalyvauti išankstinėje konsultacijoje. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 82 straipsnis)

Jeigu civilinio proceso tvarka reiškiamas ieškinyje, ieškinyje būtina nurodyti konkretų prašymą ir išdėstyti pagrindinį bylos dalyką bei papildomus reikalavimus, ieškovo prašymą pagrindžiančius faktus, šiuos faktus patvirtinančius įrodymus ir kitą informaciją, kurią būtina pateikti kiekviename pareiškime (Civilinio proceso įstatymo (slovėn. *Zakon o pravdnem postopku*) 180 straipsnis). Pareiškimai turi būti suprantami ir juose reikia nurodyti visas teismui bylos nagrinėjimui reikalingas aplinkybes. Visų pirma privalo nurodyti: teismą, šalių vardus ir pavardes bei nuolatinės ar laikinąsias gyvenamąsias vietas arba įsisteigimo vietas, teisiųjų atstovų ar įgaliotųjų asmenų, jeigu jų yra, vardus ir pavardes, ginčo dalyką ir pareiškimo turinį. Pareiškėjas turi pareiškimą pasirašyti, nebent dėl pareiškimo formos tai yra neįmanoma. Pareiškėjo originaliu parašu laikomas jo ranka pasirašytas parašas arba elektroninis parašas (jis laikomas lygiavertiu ranka pasirašytam parašui). Jeigu pareiškėjas nemoka rašyti arba nesugeba pasirašyti, vietoje parašo pareiškime padedamas jo piršto atspaudas. Jeigu teismas abejoja pareiškimo autentiškumu, jis gali priimti nutartį, duodamas nurodymą patvirtinti pareiškimą sertifikuotu parašu. Tokios nutarties skųsti negalima. Jeigu pareiškime pateikiamas prašymas, šalis pareiškime turi nurodyti faktus, kuriais remiasi, ir, kai reikia, pateikti įrodymus. (Civilinio proceso įstatymo 105 straipsnis)

Apygardos teismas (slovėn. *okrožno sodišče*) pirmąją instanciją ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese sprendžia dėl tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo ir dėl išlaikymo, kurį prašoma priteisti nutraukiant santuoką arba pripažįstant santuoką negaliojančia, taip pat civilinio proceso tvarka sprendžia dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo nutraukiant santuoką arba pripažįstant santuoką negaliojančia. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 10 straipsnis, Civilinio proceso įstatymo 32 straipsnis)

Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese ir paprastame civiliniame procese žyminiai mokesčiai sumokami pagal Žyminių mokesčių įstatymą (slovėn. *Zakon o sodnih taksah*).

Žyminiai mokesčiai turi būti sumokėti pareiškiant ieškinį. Žyminiai mokesčiai turi būti sumokėti ne vėliau kaip iki teismo nutartyje dėl žyminių mokesčių sumokėjimo nurodyto termino. (Civilinio proceso įstatymo 105a straipsnis)

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Prašymus priteisti išlaikymą pateikia vaiko **teisinis atstovas**. Nepilnamečiams vaikams atstovauja jų tėvai. Jeigu vaikas globojamas šeimoje, prašymą pateikia vaiko globėjas.

Teismo procesas, per kurį sprendžiama dėl vaikų išlaikymo, pradėdamas vieno iš tėvų arba abiejų tėvų, vaiko globėjo, vaiko, kuriam suėjo 15 metų, jeigu vaikas gali suvokti savo veiksmų esmę ir teises pasekmes, arba socialinių paslaugų centro prašymu. Teismas procesą, kuriame sprendžiama dėl vaiko išlaikymo, taip pat gali pradėti *ex officio*. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 102 straipsnis)

Teismas užtikrina, kad vaikai, kurie sulaukė 15 metų ir gali suprasti savo veiksmų esmę ir teises pasekmes, galėtų atlikti procesinius veiksmus nepriklausomai, kaip bylos dalyviai. Vaiko teisinis atstovas gali atlikti procesinius veiksmus tik tol, kol vaikas nenurodė, kad jis šiuos veiksmus atliks pats. 15 metų nesulaukusiems vaikams arba vaikams, kurie, remiantis teismo nutartimi, negali suprasti savo veiksmų prasmės ir teisiųjų pasekmių, atstovauja teisinis atstovas. Jeigu vaiko interesai prieštarauja vaiko teisinio atstovo interesams, teismas paskiria vaikui specialų („kolizinį“) globėją (slovėn. *kolizijski skrbnik*). (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 45 straipsnis)

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Apygardos teismas pirmąją instanciją ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese sprendžia dėl tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo ir dėl išlaikymo, kurį prašoma priteisti nutraukiant santuoką arba pripažįstant santuoką negaliojančia, taip pat civilinio proceso tvarka sprendžia dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo nutraukiant santuoką arba pripažįstant santuoką negaliojančia. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 10 straipsnis, Civilinio proceso įstatymo 32 straipsnis)

Bendroji **teritorinė jurisdikcija** ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese Teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra asmens, prieš kurį buvo pateiktas prašymas, nuolatinė gyvenamoji vieta arba buveinė. Kai teismas procesą pradeda *ex officio*, teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra asmens, kurio atžvilgiu vykdomas procesas, nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu bylos dalyvis nuolatinės gyvenamosios vietos Slovėnijoje neturi, teritorinė jurisdikcija nustatoma pagal laikinąją gyvenamąją vietą. Be to, jeigu bylos dalyvis turi ne tik nuolatinę gyvenamąją vietą, bet ir laikinąją gyvenamąją vietą kitoje vietovėje ir jeigu, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti daroma prielaida, kad jis ten gyvens ilgesnį laiką, teritorinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra bylos dalyvio laikinoji gyvenamoji vieta. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 11 straipsnis)

Specialioji teritorinė jurisdikcija ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civiliniame procese Procesuose, kuriais siekiama sureguliuoti tėvų ir vaikų santykius (ir kurie apima sprendimus dėl išlaikymo), teritorinę jurisdikciją taip pat turi teismas, kurios veiklos teritorijoje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta. Be to, jeigu vaikas turi ne tik nuolatinę gyvenamąją vietą, bet ir laikinąją gyvenamąją vietą kitoje vietovėje ir jeigu, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti daroma prielaida, kad vaikas ten gyvens ilgesnį laiką, bendroji teritorinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra vaiko laikinoji gyvenamoji vieta. Jeigu procese dėl teisėto išlaikymo, turinčiame tarptautinį aspektą, Slovėnijos teismas turi jurisdikciją dėl to, kad ieškovas yra vaikas, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Slovėnijoje, teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 13 straipsnis)

Bendroji teritorinė jurisdikcija civiliniame procese Bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu Slovėnijos teismui jurisdikcija priklauso dėl to, kad Slovėnijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta, bendroji teritorinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta. Be to, jeigu atsakovas turi ne tik nuolatinę gyvenamąją vietą, bet ir laikinąją gyvenamąją vietą kitoje vietovėje ir jeigu, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti daroma prielaida, kad atsakovas ten gyvens ilgesnį laiką, bendroji teritorinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta. (Civilinio proceso įstatymo 47 straipsnis)

Specialioji teritorinė jurisdikcija civiliniame procese Bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu ginče dėl teisėto išlaikymo Slovėnijos teismas turi jurisdikciją dėl to, kad ieškovas Slovėnijoje turi turto, iš kurio galėtų būti mokamas išlaikymas, teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje yra tas turtas. (Civilinio proceso įstatymo 50 straipsnis)

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Teisinius veiksmus šalys gali atlikti asmeniškai arba per atstovą. Bylą nagrinėjant apygardos teisme, atstovu gali būti tik advokatas arba kitas advokato egzaminą išlaikęs asmuo. (Civilinio proceso įstatymo 86 ir 87 straipsniai)

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Taip, **Žyminiai mokesčiai** turi būti sumokėti pateikiant prašymą arba pareiškiant ieškinį. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 39 straipsnis, Civilinio proceso įstatymo 105a straipsnis)

Ginčiuose dėl teisės į teisėtą išlaikymą arba dėl individualių teisėto išlaikymo išmokų reikalavimų žyminių mokesčių dydis įvertinamas remiantis nagrinėjamo ieškinio verte, kuri apskaičiuojama **sudėjus trijų mėnesių išmokas**, išskyrus atvejus, kai išlaikymą prašoma priteisti trumpesniai laikotarpiui. (Žyminių mokesčių įstatymo 23 straipsnis)

Tačiau jeigu išlaikymą prašoma priteisti vaiko globos nustatymo byloje, mokėtinas žyminis mokeskis yra fiksuotas – 45 EUR (Žyminių mokesčių įstatymo mokesčių sąrašo 1212 antraštinė dalis).

Taip, siekiant atlyginti bylinėjimosi išlaidas galima pasinaudoti teisine pagalba. Sprendimą dėl teisinės pagalbos skyrimo priima apygardos teismo pirmininkas. (Teisinės pagalbos įstatymo (slovėn. *Zakon o brezplačni pravni pomoči*) 2 straipsnis)

Prašymas dėl žyminių mokesčių panaikinimo, atidėjimo arba mokėjimo dalimis turi būti pateikiamas atskirai; toks prašymas turi būti pateikiamas pagrindinę bylą nagrinėjančiam teismui (Žyminių mokesčių įstatymo 12 straipsnis).

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymas nustatomas tinkamai atsižvelgiant į pareiškėjo poreikius bei į išlaikymą teikti privalančio asmens materialines galimybes ir darbingumą.

Nustatydamas vaikui mokėtino išlaikymo sumą, teismas privalo atsižvelgti į vaiko interesus ir nustatyti tokią išlaikymo sumą, kokios pakaktų tinkamam vaiko fiziniam ir psichiniam vystymuisi užtikrinti. Išlaikymo išmokomis turi būti padengiamos vaiko pragyvenimo išlaidos, visų pirma būsto, maisto, drabužių, avalynės, priežiūros ir apsaugos, išsilavinimo, mokymosi mokykloje, laisvalaikio veiklos, pramogų ir kitų konkrečių poreikių išlaidos. (Šeimos kodekso 189 ir 190 straipsniai)

Išlaikymas nustatomas kaip kas mėnesį iš anksto mokama suma, kurią gali būti reikalaujama mokėti nuo ieškinio dėl išlaikymo pareiškimo arba prašymo pateikimo dienos. (Šeimos kodekso 196 straipsnis)

Išlaikymo gavėjo arba išlaikymą teikti privalančios šalies prašymu arba siūlymu teismai gali padidinti, sumažinti arba panaikinti pagal vykdomąjį dokumentą nustatomą išlaikymo reikalavimą, jeigu pakinta gavėjo poreikiai arba išlaikymą teikti privalančios šalies galimybės, kuriomis remiantis buvo nustatytas išlaikymas. Jeigu tėvai susitaria dėl vykdomoju dokumentu nustatomo vaiko išlaikymo padidavimo arba sumažinimo, jie gali prašyti pasirašyti teisminį susitarimą. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta. Dėl bet kokio išlaikymo, kurį tėvai privalo mokėti pilnamečiam vaikui arba pilnamečiui vaikas privalo mokėti tėvams, išlaikymo gavėjas ir išlaikymą teikti privalanti šalis gali susitarti sudarydami vykdytiną notarinį susitarimą. (Šeimos kodekso 197 straipsnis)

Vykdomajame dokumente nustatytas išlaikymo išmokos dydis tikslinamas kartą per metus atsižvelgiant į Slovėnijos vartotojų kainų indeksą. Šis tikslinimas atliekamas sausio mėn. atsižvelgiant į bendrą vartojimo kainų kilimą nuo mėnesio, kurį išlaikymo išmoka buvo paskutinį kartą nustatyta arba patikslinta. Išlaikymo išmokos dydžio tikslinimo koeficientą Slovėnijos Respublikos oficialiajame leidinyje (slovėn. *Uradni list Republike Slovenije*) skelbia už šeimų reikalus atsakingas ministras. Socialinių paslaugų centras raštu informuoja gavėją ir išlaikymą teikti privalančią šalį apie kiekvieną patikslinimą ir naują išlaikymo išmokos sumą. Socialinių paslaugų centro pranešimas kartu su teisminiu susitarimu, galutiniu teismo sprendimu ar vykdytinu notariu susitarimu yra vykdomasis dokumentas.

Jeigu tais metais, kuriais tikslinamas išlaikymas, išlaikymo gavėjas, sulaukęs 18 metų amžiaus, oficialiai nesimoko, socialinių paslaugų centras neprivalo raštu pranešti išlaikymo gavėjui ir išlaikymą teikti privalančiai šaliai apie patikslinimą. Sulaukęs 18 metų amžiaus, išlaikymo gavėjas turi per 30 dienų nuo moksleivio arba studento statuso įgijimo pateikti socialinių paslaugų centrui pažymą apie mokymąsi arba informuoti centrą, kur jis oficialiai mokosi. Jeigu išlaikymo gavėjas neatlieka pirmesniame sakinyje nurodytų veiksmų, socialinių paslaugų centras išlaikymo tais metais nepatikslinka. Kai vaikas tampa pilnamečiu, išlaikymą teikti privalanti šalis gali socialinių paslaugų centre pasitikrinti, ar vaikas turi moksleivio arba studento statusą. Jeigu išlaikymo gavėjas moksleivio arba studento statuso neturi, išlaikymą teikti privalanti šalis neprivalo mokėti išlaikymo, neatsižvelgiant į pranešimą apie išlaikymo patikslinimą, išduotą iki moksleivio arba studento statuso netekimo. (Šeimos kodekso 198 straipsnis)

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Vaiko išlaikymo išmoka paprastai pervedama į vaiko teisinio atstovo banko sąskaitą. Pilnamečiams skirtos išlaikymo išmokos pervedamos į jų banko sąskaitas. Kaip ir kam mokamas išlaikymas, sprendžia teismas.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu prievolę mokėti išlaikymą turintis asmuo **nevykdo šios prievolės savanoriškai**, kaip nustatyta vykdomajame dokumente (teismo sprendime, teismo nutartyje, vykdytinais notariu dokumentu, įskaitant pranešimą apie nustatytą išlaikymą), **išlaikymo gavėjas gali teismui pateikti prašymą dėl vykdymo**, kaip nustatyta Vykdymo ir civilinių ieškinių užtikrinimo įstatymo (slovėn. *Zakon o izvršbi in zavarovanju*) nuostatose, kad ši prievolė būtų įvykdyta.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Informacija pateikta e. teisingumo portale: [Kaip užtikrinti teismo sprendimo vykdymą?](#)

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Atliekant išlaikymo gavimo / nustatymo procedūras, pradinę informaciją apie išlaikymą galima gauti iš bet kurio socialinių paslaugų centro.

Dalykinę jurisdikciją nustatyti išlaikymą turi apygardų teismai. Bylos šalys gali prašyti teisinės pagalbos, kuri teikiama paskiriant teisinį atstovą ir atleidžiant nuo proceso išlaidų mokėjimo.

Jeigu skolininkas nemoka išlaikymo išmokų, nepilnamečio teisinis atstovas arba pilnamečiui išlaikymo gavėjas gali kompetentingam apylinkės teismui (slovėn. *okrajno sodišče*) pateikti prašymą išieškoti išlaikymą. Padėti parengti prašymą dėl išieškojimo gali socialinių paslaugų centrai, apylinkių teismai, advokatai ir Valstybinis stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondas (slovėn. *Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).

Slovėnijos Aukščiausiasis Teismas (slovėn. *Vrhovno sodišče*) leidinyje *Sodnikov informator* paskelbė pakeistas išlaikymo reikalavimų pareiškimo formas kartu su nurodymais, kaip jas užpildyti. Šiomis formomis siekiama padėti naudotojams pateikti išieškojimo reikalavimus, jos pateiktos

[Darbo, šeimos, socialinių reikalų ir lygių galimybių ministerijos](#) (slovėn. *Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti*) interneto svetainėje.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Jeigu skolininkas nemoka išlaikymo išmokų, vaiko teisinis atstovas arba pilnametis išlaikymo gavėjas gali reikalauti, kad išlaikymas būtų mokamas iš Slovėnijos Respublikos valstybinio stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondo, bet tik jei yra galutinis vykdytinis teismo sprendimas arba susitarimas, kuriame nustatyta išlaikymo suma, ir su sąlyga, kad teisinis atstovas jau nesėkmingai bandė pats išieškoti išlaikymą arba nustatyta tvarka pareiškė reikalavimą, kad išlaikymas būtų išieškotas užsienyje.

Teisė gauti išlaikymo kompensaciją suteikiama 18 metų dar nesulaukusiems vaikams ir 18–26 metų amžiaus vaikams, jeigu jie oficialiai mokosi ir nedirba ir jeigu jie nėra registruoti bedarbiais ir

yra Slovėnijos piliečiai, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Slovėnijoje;

yra užsienio piliečiai, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Slovėnijoje, jeigu taip nustatyta pagal tarptautinę sutartį arba abipusiškumo principą.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip. Pagalbą užtikrinant sprendimų dėl išlaikymo vykdymą teikia Valstybinis stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondas, kuris paskirtas centrine institucija pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje. Valstybinis stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondas taip pat yra centrinė institucija pagal Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo bei perduodančioji ir gaunančioji institucija pagal Jungtinių Tautų konvenciją dėl išlaikymo išieškojimo užsienyje.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Kontaktiniai duomenys:

Javni štipeđijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (Valstybinis stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondas)

Dunajska cesta 20

1000 Ljubljana

Tel. + 386 1 4720 990

Faksas + 386 1 4345 899

E. paštas jpsklad@jps-rs.si

Interneto svetainė: <https://www.srips-rs.si/>

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ne. Pagal Reglamento (EB) Nr. 4/2009 55 straipsnį prašymai dėl išlaikymo išieškojimo turi būti teikiami pareiškėjo gyvenamosios vietos centrinei institucijai, o ši perduoda prašymą Slovėnijos centrinei institucijai, t. y. Valstybiniam stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondui.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Reglamente nenumatyta galimybė užsienyje gyvenančiam pareiškėjui kreiptis tiesiogiai į Valstybinį stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondą kaip į centrinę instituciją.

Ryšiai palaikomi per pareiškėjo gyvenamosios vietos valstybės narės centrinę instituciją. Pareiškėjo gyvenamosios vietos valstybės narės centrinė institucija teikia visą reikiamą pagalbą, kad prašymas dėl išlaikymo išieškojimo Slovėnijoje būtų teisingai parengtas ir pateiktas, ir perduoda prašymą su priedais, jei jų yra, Valstybiniam stipendijų, raidos, negalios ir išlaikymo fondui, o šis prašymą peržiūri, jei reikia, paprašo pateikti papildomos informacijos ar padaryti pataisymų, ir atstovauja pareiškėjui byloje dėl išlaikymo Slovėnijos teismuose ar kitose institucijose.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Siekiant atlyginti bylinėjimosi išlaidas galima pasinaudoti teisine pagalba. Sprendimą dėl teisinės pagalbos skyrimo priima apygardos teismo pirmininkas.

(Teisinės pagalbos įstatymo 2 straipsnis)

Teisinė pagalba gali būti teikiama kaip teisinė konsultacija ir kitos įstatyme nustatytos teisinės paslaugos, ji gali būti teikiama dėl visų formų teisinės apsaugos užtikrinimo visuose Slovėnijos bendrosios kompetencijos teismuose ir specializuotuose teismuose, Slovėnijos Konstituciniame Teisme (slovėn. *Ustavno sodišče Republike Slovenije*) bei visose Slovėnijos institucijose, įstaigose ir subjektuose, kurie yra kompetentingi nagrinėti neteisminius ginčus, be to, teisinė pagalba gali būti teikiama kaip reikalavimo sumokėti teismo proceso išlaidas netaikymas. (Teisinės pagalbos įstatymo 7 straipsnis)

Pagal šį įstatymą teisinę pagalbą gali gauti: 1) Slovėnijos piliečiai; 2) užsienio piliečiai, turintys leidimą nuolat arba laikinai gyventi Slovėnijoje, ir pilietybės neturintys asmenys (asmenys be pilietybės), kurie teisėtai gyvena Slovėnijoje; 3) kiti užsienio piliečiai laikantis abipusiškumo sąlygų arba tarptautinėse sutartyse, kurių privalo laikytis Slovėnija, nustatytais sąlygomis ir atvejais; 4) nevyriausybinės organizacijos ir asociacijos, kurios nesiekia pelno, gina viešąjį interesą ir yra įregistruotos atitinkamame registre pagal taikomus teisės aktus, ginčiuose, susijusiuose su veiklos vykdymu ginant viešąjį interesą arba siekiant jų įstatuose nurodytų tikslų; 5) kiti asmenys, kurie pagal įstatymą arba tarptautinę sutartį, kurios privalo laikytis Slovėnija, turi teisę gauti teisinę pagalbą. (Teisinės pagalbos įstatymo 10 straipsnis)

Teisę gauti teisinę pagalbą turintis asmuo gali bet kuriuo teismo proceso etapu prašyti suteikti teisinę pagalbą. Priimant sprendimą dėl prašymų suteikti teisinę pagalbą nustatoma pareiškėjo finansinė padėtis ir kitos įstatyme apibrėžtos aplinkybės. (Teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnis)

Pagal reglamento 46 straipsnį toks atsisakymas taikomas visais atvejais, kai pagalbos gavėjo ieškinyje pareiškiamas pagal reglamento 56 straipsnį ir yra susijęs su išlaikymu, kurio pagrindas yra tėvų ir vaikų santykiai ir kuris turi būti skirtas 21 metų nesulaukusiems asmenims.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Nesiimta jokių priemonių Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 51 straipsniui įgyvendinti.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 29/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.